

<b>BEDRIJFSMANAGEMENTSYSTEEM</b>		<b>LOONBEDRIJF P.PIJNENBURG &amp; ZN.BV TILBURG</b>
Versie 2, 2019	<b>Handboek CO<sub>2</sub> prestatieladder</b>	<b>24-10-2019</b>

Dit handboek CO<sub>2</sub> prestatieladder is een onderdeel van het bedrijfsmanagementsysteem. Daar de inhoud jaarlijks geactualiseerd wordt, is dit stuk onderdeel van de managementreview. Dit handboek CO<sub>2</sub> prestatieladder (inclusief de emissie-inventaris), de CO<sub>2</sub> audit en managementreview worden opgesteld door H. de Gooijer (Q-Support) op basis van informatie en onder verantwoordelijkheid van P. Pijnenburg (toetsing en vrijgave). De registraties (inkoop, verbruik, etc.) betreffen het kalenderjaar 2018.

## 1. Inleiding

Pijnenburg heeft als onderdeel van het beleid maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid hoog in het vaandel staan. Net als ieder ander bedrijf is het niet meer dan logisch om verantwoordelijkheid te nemen en zo een steentje bij te dragen aan mens, milieu en maatschappij.

Scope van werkzaamheden:

Aannemen en uitvoeren van loon-, grondverzet-, transport- en cultuurtechnische werkzaamheden.

Als onderdeel van dit beleid is besloten Pijnenburg te certificeren volgens de CO<sub>2</sub> prestatieladder. Doel is om de relatieve uitstoot van CO<sub>2</sub> te verlagen.

De CO<sub>2</sub> prestatieladder is een instrument om bedrijven te stimuleren tot CO<sub>2</sub> bewust handelen. Het gaat daarbij vooral om kennis van de eigen CO<sub>2</sub> emissie, maatregelen om deze emissies te reduceren, daarover te communiceren en samen te werken met andere partijen op het gebied van reductie initiatieven.

CO<sub>2</sub> besparen doen we samen en het is dan ook van belang dat iedereen zijn/haar bijdrage hieraan levert. Niet alleen in gedrag maar ook ideeën of suggesties zijn meer dan welkom!

Om meer lijn te krijgen in de registraties is per 2019 overgegaan van een registratie en weergave per kalenderjaar, zo kunnen de lijnen beter doorgezet worden en is er meer mogelijkheid tot vergelijk. Daarnaast sluit het eenvoudiger aan op de administratie die ook per kalenderjaar gevoerd wordt. Door de deze aanpassing kunnen er in de overgang kleine verschillen ontstaan. Dit zijn geen verschillen in de footprint als geheel, maar wel een verschil in weergave en bij vergelijk van jaren.

## 2. Organisatorische grenzen en CO<sub>2</sub> organisatie

De organisatorische grenzen zijn bepaald volgens de laterale methode en betreft 2 gecertificeerde bedrijven:

Startbedrijf (deel S): P.PIJNENBURG & ZN. BV KvK: 18011086

Concernbedrijf: PIJNENBURG Onroerend Goed BV, KvK: 17247658 (buiten beschouwing)

Concernbedrijf: H. Nouwens, KvK: (buiten beschouwing)

Het betreft hier één vestiging op één locatie:

Rielseweg 828

5032 SC Tilburg

Buiten beschouwing: maken geen deel van de 80% inkoop van Startbedrijf: P.PIJNENBURG & ZN. BV en maken daarmee geen onderdeel uit van deel L.

Binnen de organisatie is de directie de trekker van het CO<sub>2</sub> beleid. Vanuit administratief oogpunt wordt zij ondersteund door de administratie (o.a. registratie, verwerking van gegevens) en de KAM medewerker (o.a. opstellen handboek, verzamelen en aanleveren informatie, opstellen toolboxes, interne audit, opstellen MR).

<b>BEDRIJFSMANAGEMENTSYSTEEM</b>		<b>LOONBEDRIJF P.PIJNENBURG &amp; ZN.BV TILBURG</b>
Versie 2, 2019	<b>Handboek CO<sub>2</sub> prestatieladder</b>	<b>24-10-2019</b>

### 3. Inventarisatie energiestromen en energieverbruikers



Scope 1 emissies zijn directe CO<sub>2</sub> emissies. Het zijn emissies die veroorzaakt worden door de eigen organisatie, zoals emissies door eigen gasgebruik en emissies door het eigen wagenpark.

Scope 2 zijn energie- indirecte emissies. Het betreffen emissies die ontstaan door de opwekking van de elektriciteit die de organisatie gebruikt, zoals emissies door centrales die deze elektriciteit leveren. Daarnaast worden emissies als gevolg van zakenreizen tot deze scope gerekend.

Scope 3 zijn de overige indirecte emissies. Deze emissies zijn een gevolg van de activiteiten van het bedrijf, maar komen voort uit bronnen die geen eigendom zijn, noch beheerd worden door het bedrijf.

De uitstoot van CO<sub>2</sub> bij Pijnenburg komt voort uit een aantal bronnen:

Scope 1: (directe emissie)

- Dieserverbruik materieel (kranen, trekkers, pick-up, auto's, rest)
- Aspen benzine voor motorisch handgereedschap

Scope 2: (indirecte emissie)

- Kantoor werkplaats: elektriciteitsverbruik en gas
- Gedeclareerde zakelijke km met privé auto: niet van toepassing

Scope 3 (overige indirecte emissie)

- Inkoop goeder en diensten
- Afvalstromen
- Woon-werkverkeer

De verbruiksgegevens worden verkregen middels de facturatie van de betreffende leveranciers. De afstanden die gereden worden zijn veelal in een straal van ca. 30 km, daarnaast de draaiuren op locatie. Gezien de verhouding gereden kilometers en draaiuren op locatie (weinig gereden kilometers tegen veel draaiuren) is een registratie en berekening van CO<sub>2</sub> productie per kilometer niet representatief.

Indien er projecten zijn waarbij een voordeel op de inschrijving op basis van CO<sub>2</sub> is verkregen, dan vindt er registratie op projectniveau plaats, indien van toepassing zal dit alleen Scope 1 uitstoot zijn.

<b>BEDRIJFSMANAGEMENTSYSTEEM</b>		<b>LOONBEDRIJF P.PIJNENBURG &amp; ZN.BV TILBURG</b>
Versie 2, 2019	<b>Handboek CO<sub>2</sub> prestatieladder</b>	<b>24-10-2019</b>

#### 4. De CO<sub>2</sub> inventarisatie (de CO<sub>2</sub> Footprint)

De inventarisatie is uitgevoerd op basis van facturen en (meter)opnames. CO<sub>2</sub> emissie footprint: kalenderjaar 2018, scope 1 en 2 (2014 is referentie jaar).

	Eerste helft	Tweede helft	Totaal*
Gasverbruik	4,8	4,9	9,7
Elektra	4,4	4,4	8,8
Diesel ink 1	230,7	373,1	603,8
Diesel ink 2	0	0,3	0,3
Benzine	0,3	0,5	0,5
Aspen	0	1,5	1,5
Ad blue	0	0	0
Propaan	0,1	0,1	0,1
			625

\*door afrondingsverschillen kunnen er verschillen zijn tussen halfjaar en totaal.

Bron Emissiefactoren: <https://www.co2emissiefactoren.nl/lijst-emissiefactoren/> laatste versie, zie overzicht jaar verbruik voor gebruikte versie. Aspen: info leverancier, gelijk aan benzine E95.

Onzekerheid:

Gas en elektra: de vaststelling is op basis van jaaropgaaf en meterstand, foutratio is minder dan 5%/jaar.  
 Diesel: er wordt geen rekening gehouden met hoeveelheid diesel in de tank aan het begin en het eind van het jaar. Dit kan een afwijking opleveren van ca. 5000 liter (ca. 2,4 %/jaar).  
 Uitbesteed werk: 20% van de omzet uitbesteed werk wordt als dieselverbruik aangenomen, tegen een gemiddelde dieselprijs van het kalenderjaar (bron internet).

Uitsluiting: koude middelen (in airco van transportmiddelen), geen verbranding van biomassa.

Gezien het feit dat de uitstoot onder de 2.000 ton (projecten) en 500 ton (kantoor/werkplaats) per jaar blijft, valt Pijnenburg in de categorie "klein bedrijf".

De grootste uitstoot komt voort uit de directe activiteiten van de organisatie, dat zijn activiteiten waar de organisatie zelf de hand in heeft.

Overige uitstoot is van een relatief beperkte omvang en zal in het kader besparingsopties slechts een minimale invloed hebben op totale uitstoot.

De emissie per fte is 39,4 ton CO<sub>2</sub> per fte (gemiddelde bezetting over het jaar in fte).

#### 5. Inventarisatie reductiemogelijkheden

Was het energie beleid in eerste instantie vooral kosten gedreven, de CO<sub>2</sub> impact gaat een steeds voornamere rol spelen, registreren is een eerst aanzet om de jaarlijkse en halfjaarlijkse CO<sub>2</sub> inventarisatie op te stellen.

Concretisering van de reductie ambitie voor periode 2018 tot en met 2023:

- Registeren van de meterstanden (is per 2019 automatische in gekomen)
- Dieseltank te voorzien van een registratiesysteem om zo inzicht te krijgen in verbruik per middel (is gereed), echter door de mindere gebruiksvriendelijkheid van het systeem is een sluitende registratie nog niet gerealiseerd.
- Gedrag medewerkers beïnvloeden. Is een doorlopende actie, o.a. stationair draaien, licht uit werkplaats/opslaghal.

<b>BEDRIJFSMANAGEMENTSYSTEEM</b>		<b>LOONBEDRIJF P.PIJNENBURG &amp; ZN.BV TILBURG</b>
Versie 2, 2019	<b>Handboek CO<sub>2</sub> prestatieladder</b>	<b>24-10-2019</b>

- Bij vervanging van machines bewust de CO<sub>2</sub> footprint een rol laten spelen in de besluitvorming. (jaarlijks worden er machines vervangen, en de milieuaspecten als CO<sub>2</sub> spelen een steeds nadrukkelijke een rol in het besluitvormingsproces, o.a. AdBlue, start stop systeem)
- Verlichting kantoor vervangen door Led. (is gerealiseerd).
- Het huidige contract voor levering elektra omzetten naar een groene variant. Is in gang gezet, per april 2020 naar een groene stroomleverancier.
- Vervangen van 2 tractoren met Ad Blue
- Mogelijkheid om HVO te gaan gebruiken
- Inkopen bundelen
- Inzet om aantal afvoerritten van afval te verminderen

## 6. Vaststellen van ambitieuze doelstellingen en reductiemaatregelen

Doelstelling van de bewustwording van de CO<sub>2</sub> uitstoot is om met gerichte acties de uitstoot te verlagen.

Hiervoor zal Pijnenburg jaarlijks doelstellingen formuleren die moet leiden tot een relatieve CO<sub>2</sub> verlaging. Relatief in de zin van bv uitbreiding van het machinepark met een nieuwe machine, zal leiden tot meer CO<sub>2</sub> productie, echter de aangeschafte machine kan wel een lagere CO<sub>2</sub> uitstoot dan de reeds bestaande. Op deze wijze wordt relatief dan toch een besparing gerealiseerd. Een tweede relativering is de omzettingontwikkeling: meer omzet (werk) zal leiden tot meer CO<sub>2</sub> uitstoot. Om zicht te krijgen op de echte besparing is inzicht in het verbruik per machine noodzakelijk. Alleen zo is de lijn van besparing te monitoren. De uitstoot zal op diverse manieren in kaart worden gebracht:

1. Uitstoot CO<sub>2</sub> totaal voor het bedrijf
2. Uitstoot CO<sub>2</sub> scope 1
3. Uitstoot CO<sub>2</sub> per medewerker
4. Uitstoot CO<sub>2</sub> scope 4 en 5

Om verder invulling te kunnen geven aan een meer betrouwbare monitoring van de reductiemaatregelen is in eerste instantie een meer expliciete methode van meten noodzakelijk.

Daarnaast is er op korte termijn een reductie te behalen bij de inkoop van energie: van 'grijze' stroom naar schone stroom: in april 2020 over naar nieuwe leverancier van groene elektra.

Een tweede inkoopvoordeel is te behalen bij de aanschaf van nieuw materiaal: meer dan in het verleden de factor CO<sub>2</sub> een rol laten spelen bij de keuze van nieuwe middelen/machines: reeds gerealiseerd en ook doorlopende actie.

Doordat het grootste deel van de CO<sub>2</sub> uitstoot gerelateerd is aan de directe werkzaamheden dient een reductie wel overwogen geformuleerd te worden. Voor de komende 5 jaar wordt ingezet op een reductie tussen de 1 en 1,5 % per jaar. Dit zal voor meer dan 90% gerealiseerd moeten worden in besparing op het diesel verbruik.

Concretisering van de reductie ambitie voor **scope 1** voor periode 2015 tot en met 2020:

- Diesilverbruik materieel (kranen, trekkers, pick-up, auto's, rest): uitstoot verlagen met 1% per jaar
- Aspen/Clean life benzine voor motorisch handgereedschap: uitstoot verlagen met 2% per jaar

Resultaat 2018: het diesilverbruik laat over de jaren een daling zien. Echter de omvang van de werkzaamheden zijn niet verminderd, eerder toegenomen, o.a. door de werkzaamheden voor Nouwens. Verder:

- Kraan op werklocatie laten staan en met auto op en neer rijden
- Nieuwe vrachtwagen AdBlue
- Nieuwe kraan op AdBlue
- Nieuwe tractor NH, nieuwe kraan (AdBlue)
- Afstoten oudere machines: vrachtwagen, kraan, tractor
- Aanschaf elektrisch (accu) tuin gereedschap (i.p.v. benzine): elektrische heggenschaar

### **Scope 2:** (indirecte emissie)

- Kantoor werkplaats, elektriciteitsverbruik uitstoot verlagen (indien inkoop van groene stroom: gereed)

<b>BEDRIJFSMANAGEMENTSYSTEEM</b>		<b>LOONBEDRIJF P.PIJNENBURG &amp; ZN.BV TILBURG</b>
Versie 2, 2019	<b>Handboek CO<sub>2</sub> prestatieladder</b>	<b>24-10-2019</b>

- Kantoor werkplaats, gasverbruik: uitstoot verlagen met 2 % per jaar  
Resultaat 2018: gasverbruik is relatief lager, o.a. door zachte winter.

Bij realisatie van de doelstellingen zou er een reductie te behalen zijn van:

- 2016: 15.7 ton CO<sub>2</sub>, is 2.6% van totaal start
- 2017: 6.1 ton CO<sub>2</sub>, is 1% van totaal eind 2016
- 2018: 5 ton CO<sub>2</sub>, is ca. 1% van totaal 2018

Resultaat 2018: de reductie is 50 ton = 9,4%

Toelichting: vooral het diesilverbruik is minder geworden.

### **Scope 3:** (in de keten)

De invloed van Pijnenburg in de keten is vrij beperkt. De grote potentiële verbetering is te behalen bij uitbesteding van werk. Door bij volgende uitbestedingen bewust het CO<sub>2</sub> onderwerp deel te maken van de uitbesteding. Opties zijn o.a.:

- Keuze van onderaannemer: de vestigingsplaats van de onderaannemer (meer of minder aan/afvoer + woon/werk verkeer).
- Materieel van de onderaannemer: meer of minder CO<sub>2</sub> uitstoot, o.a. uitstoot in relatie tot productie. Status van materieel en in te zetten materieel (beschikbaarheid), bv. met een grotere eenheid rijden: minder ritten voor het zelfde volume/gewicht.
- 2018: substantieel minder uitbesteed.

Inkoop:

- Door minder inkooporders te plaatsen (inkoop bundelen), minder ritten voor aanvoer.
- 2018: geen meetbaar resultaat/verschil

Bij realisatie van de doelstellingen zou er een reductie te behalen zijn van:

- Eerste jaar: 2.1 ton CO<sub>2</sub>, is 2.% van totaal uitbesteed werk
- Tweede jaar: 2 ton CO<sub>2</sub>, is 2% van totaal eind 2016

Resultaat 2018: het uitbesteed werk is sterk gereduceerd. Van 71 naar ca. 44 ton CO<sub>2</sub>.

Jaarlijks worden de behaalde resultaten en doelstellingen geactualiseerd.

## **7. Energiemanagementplan**

Om grip te krijgen op de CO<sub>2</sub> uitstoot is meten en registreren een eerste vereiste. Om een betrouwbare monitoring te krijgen is de organisatie aangepast en zijn de volgende taken geïntroduceerd:

- Ieder half jaar de meterstanden opnemen (uitvoering: de directie)
- Het diesilverbruik inzichtelijk maken: diesilverbruik per machine is nu inzichtelijk. Indien van toepassing kan zo ook het diesilverbruik voor een specifiek project geanalyseerd worden. Indien er met een machine voor meerdere projecten op een dag gewerkt wordt, dan wordt op basis van bestede draaiuren een verdeling gemaakt.
- Bewustwording medewerkers (uitvoering directie, ondersteuning door KAM adviseur. Middel o.a.: toolbox). Iedereen heeft een bijdrage in de CO<sub>2</sub> uitstoot. Onder het motto van alle beetjes helpen, wordt van iedereen een bijdrage verwacht in de reductie, enkele voorbeelden:
  - Verlaat je een ruimte: doe het licht uit
  - Laat de deur van de werkplaats niet openstaan als de kachel aan staat
  - Machines niet onnodig stationair laten draaien

<b>BEDRIJFSMANAGEMENTSYSTEEM</b>		<b>LOONBEDRIJF P.PIJNENBURG &amp; ZN.BV TILBURG</b>
Versie 2, 2019	<b>Handboek CO<sub>2</sub> prestatieladder</b>	<b>24-10-2019</b>

- Een kraan verbruikt relatief veel diesel met rijden, rustig rijden kan dus een besparing opleveren
- Jaarlijkse evaluatie van doelstellingen, CO<sub>2</sub> uitstoot, etc. Waarbij mutaties worden gemotiveerd.

De primaire uitvoering ligt bij de directie. Deze wordt daarbij ondersteund door de administratief medewerker (o.a. verwerken van registraties) en de KAM adviseur.

### 8. Communicatie: intern en extern

Plannen hebben pas effect als ze ook worden gedeeld met de betrokkenen. Binnen Pijnenburg worden de reguliere informatiekanalen gebruikt (**interne communicatie**):

- Toolboxmeeting (info door KAM, presentatie directie)
- Informatie in de kantine (info door KAM, presentatie directie)
- Persoonlijk aanspreken van medewerkers op hun gedrag (door directie)

Momenten van communicatie:

- Door het jaar heen:
  - de reductie maatregelen actueel houden (herinnering middels posters, aanspreken medewerker)
  - de voortgang delen met de medewerkers (middels toolbox, dan wel publicatie in kantine)
- Op die momenten waarbij van de medewerkers een aangepast gedrag, dan wel een nieuwe bijdrage wordt verwacht. (methode passend bij de verwachte actie: poster, toolbox, aanspreken medewerker(s))

Naast betrokkenheid en medewerking van eigen medewerkers is het van toegevoegde waarde om de externe partijen te informeren (**externe communicatie**) betreffende plannen en gerealiseerde resultaten. De gekozen momenten en methoden zijn afgestemd op de doelgroep.

Resultaat 2018: middels log-/handboek op de website worden derden geïnformeerd over de voortgang, intern middels publicatie in kantine.

Leveranciers en onderaannemers:

Om ook de keten haar bijdrage te laten leveren in de reductie van CO<sub>2</sub> worden leveranciers op verschillende momenten beoordeeld, dan wel aangesproken op hun CO<sub>2</sub> uitstoot.

- Leveranciersselectie: bij selectie van een leverancier laten mee wegen hoe de betreffende leverancier omgaat met de uitstoot van CO<sub>2</sub>. Hoe hoger het CO<sub>2</sub> bewustzijn van de leverancier is, hoe hoger die leverancier scoort in de selectie.
- Bestaande relatie: bij nieuwe koopmomenten vragen naar de CO<sub>2</sub> uitstoot en vragen of zij bewust sturen op reductie (bv keuze producten, transport).
- Leveranciersbeoordeling: relevante leveranciers beoordelen op CO<sub>2</sub> uitstoot.

Opdrachtgevers:

Opdrachtgevers/klanten/afnemers worden actief geïnformeerd indien er opdrachten zijn waarbij CO<sub>2</sub> management een onderdeel is van de gunning. Bij specifieke projecten kan een hogere reductie ambitie neergelegd worden, de mogelijkheid hiertoe is afhankelijk van het type project en zal per project opnieuw bekeken worden. Periodiek (minimaal 2 maal per jaar) worden opdrachtgevers, waarbij een CO<sub>2</sub> gunningsvoordeel is behaald, geïnformeerd over de voortgang. Dit verder binnen de kaders van het contract.

Resultaat 2018: geen projecten gerealiseerd waarbij een CO<sub>2</sub> voordeel van toepassing is.

<b>BEDRIJFSMANAGEMENTSYSTEEM</b>		<b>LOONBEDRIJF P.PIJNENBURG &amp; ZN.BV TILBURG</b>
Versie 2, 2019	<b>Handboek CO<sub>2</sub> prestatieladder</b>	<b>24-10-2019</b>

## 9. Communiceren via internet

Naast alle vormen van direct communiceren met de betrokken partijen, wordt ook een indirecte methode ingezet. Middels de eigen website van Pijnenburg is het CO<sub>2</sub> management te volgen, op de website worden de in de norm verplicht gesteld documenten gepubliceerd.

Op de website van SKAO wordt de daar gevraagde informatie gepubliceerd.

Voor beide sites: indien daar gepubliceerde informatie wordt aangepast, dan dienen deze wijzigingen binnen 4 weken te worden doorgevoerd op de site.

## 10. Participatie

Samenwerken aan CO<sub>2</sub> reductie levert vaak meer op dan dit alleen uit te voeren, onderdeel van de CO<sub>2</sub> reductiemaatregelen is een actieve deelname aan een sector of keten initiatief. Pijnenburg neemt deel aan het sectorinitiatief "Sturen op CO<sub>2</sub>", georganiseerd door CUMELA Nederland. Doormiddel van het delen van o.a. besparingsvoorstellen op brandstofverbruik (ruim 80 % van CO<sub>2</sub> uitstoot). Jaarlijks zijn er minimaal 2 bijeenkomsten, waarbij kennis gedeeld wordt en actief aan verbeterprojecten gewerkt wordt.

## 11. Ketenanalyse

Om invulling te geven aan trede 5 van de prestatieladder is er een ketenanalyse voor groenafval opgezet. De belangrijkste doelstelling voor het uitvoeren van deze ketenanalyse is het identificeren van CO<sub>2</sub>-reductiekansen, het definiëren van reductiedoelstellingen en het monitoren van de voortgang.

Op basis van het inzicht in de scope 3 emissies en de ketenanalyse wordt een reductiedoelstelling geformuleerd. Binnen het energiemanagementsysteem dat is ingevoerd wordt actief gestuurd op het reduceren van de scope 3 emissies.

Het verstrekken van informatie aan partners binnen de eigen keten en sectorgenoten die onderdeel zijn van een vergelijkbare keten van activiteiten is hier nadrukkelijk onderdeel van. P. Pijnenburg zal, op basis van deze ketenanalyse, stappen ondernemen om partners binnen de eigen keten te betrekken bij het behalen van de reductiedoelstellingen.

Het doel van deze ketenanalyse is om te onderzoeken in hoeverre de keuze voor een andere verwerker met een andere verwerkingsmethode invloed heeft op de totale CO<sub>2</sub> uitstoot in de keten.

Voor deze analyse wordt gekeken naar de mogelijkheid om het groenafval te laten vergisten in plaats van composteren. Met inbegrip van de transportkilometers die gemaakt worden, is er een vergelijking gemaakt van de verschillende opties.

De doelstelling voor 2021 is gezet op 10% vergisten.

- 2018-2019: onderzoek naar mogelijkheden tot vergisten -> 0%
- 2019: 3% groenafval vergisten -> 3%
- 2020: 3% groenafval vergisten -> 3%
- 2021: 4% groenafval vergisten -> 4%
- Voortgang: in 2018-2019 is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om bermgras te laten vergisten, hiervoor zijn o.a. contacten gelegd met Wabico in Waalwijk. Deze hadden geen interesse vanwege het al grote aanbod van bermgras. Om te voorkomen dat de te behalen winst aan de verwerking meer dan op gaat aan het transport zijn de opties beperkt en is er op dit moment niet een partner in de nabije omgeving te vinden waar vergisting kan plaatsvinden.

## 12. Directiebeoordeling en interne audit

De input voor de directiebeoordeling bevat tenminste:

<b>BEDRIJFSMANAGEMENTSYSTEEM</b>		<b>LOONBEDRIJF P.PIJNENBURG &amp; ZN.BV TILBURG</b>
Versie 2, 2019	<b>Handboek CO<sub>2</sub> prestatieladder</b>	<b>24-10-2019</b>

- de status/opvolging van acties en maatregelen van voorgaande interne audits, directiebeoordelingen en audits van de Ladder CI;
  - o interne audit in 2018 en 2019 uitgevoerd: geen bijzonderheden
- externe/interne veranderingen die relevant zijn voor het CO<sub>2</sub> -Prestatieladder managementsysteem;
  - o Door CO<sub>2</sub> partners is een ketenanalyse opgesteld en bij behorende documenten om trede 5 te behalen.
- beoordeling van het energiebeleid en communicatie, energieprestaties, emissies, maatregelen en de initiatieven;
  - o is opgenomen in CO<sub>2</sub> HB
- de resultaten van deze interne audit, het actuele verslag van de interne controle (eis 1.B.2), de actuele *energiebeoordeling* (eis 2.A.3) en audits door de LadderCI;
  - organisatie boundary is bepaald
  - interne CO<sub>2</sub> audit uitgevoerd + MR
  - Emissie inventarisatie voldoet aan ISO 14064-1 par 7.3.1
  - Er is een onafhankelijke controle uitgevoerd: door CO<sub>2</sub> adviseurs en Q-Support
  - Website bedrijf: gepubliceerd
  - Website SKAO: status: gepubliceerd
  - Communicatieplan gedeeld met medewerkers en gepubliceerd
  - Participatie, Cumela deelname: sturen op CO<sub>2</sub> . deelname is aantoonbaar: 20 maart 2018, 13 juni 2018, registratie aanwezig, allen in Uden.
    - o Maart 2108: inbreng: discussie gevoerd over CO<sub>2</sub> beoordeling van bestekken, wordt nieuwe opdracht voor september '18, verder groepsindeling gemaakt, zie bijlage: groep 2. (inzage opvraagbaar)
- de *voortgang* en realisatie (doeltreffendheid) van het energiemangement actieplan (eis 3.B.2);
  - vooral terug te zien bij aanschaf machines, zie CO<sub>2</sub> HB voor verdere acties.
- de voortgang op de reductiedoelstellingen en mate waarin reductiedoelstellingen zijn behaald; en (vanaf niveau 3) een analyse van de waarschijnlijkheid van het halen van eerder intern/extern gepubliceerde reductiedoelstellingen.
  - Geen aantoonbare reductie op basis van acties/besparingen/maatregelen: de soort en aard van de werkzaamheden hebben de meest invloed op het dieselverbruik. Invloed: kraan laten staan op Spinder, met auto op en neer.
- voorstellen voor mogelijke nieuwe CO<sub>2</sub> -reductiemaatregelen, initiatieven, deelnames en budget;
  - minder groenafval composteren, inzet is om deel te gaan vergisten
  - overwegen om dieselsamenstelling aan te gaan passen: deel HVO, nog in overweging
- status van corrigerende, preventieve maatregelen;
  - geen acties.
  - aanbevelingen voor verbetering;
    - geen acties.

**De output van de directiebeoordeling bevat:**

- besluiten en maatregelen gerelateerd aan veranderingen in energie- of CO<sub>2</sub> -prestatie en energiebeleid;
  - Dieselverbruik materieel (kranen, trekkers, pick-up, auto's, rest): uitstoot verlagen met 1% per jaar



<b>BEDRIJFSMANAGEMENTSYSTEEM</b>		<b>LOONBEDRIJF P.PIJNENBURG &amp; ZN.BV TILBURG</b>
Versie 2, 2019	<b>Handboek CO<sub>2</sub> prestatieladder</b>	<b>24-10-2019</b>

- Aspen/Clean life benzine voor motorisch handgereedschap: uitstoot verlagen met 2% per jaar
- Resultaat 2018: het dieselverbruik is iets gedaald. Echter de omvang van de werkzaamheden zijn niet verminderd, eerder toegenomen, o.a. door de werkzaamheden voor Nouwens. Verder:
- Kraan op werklocatie laten staan en met auto op en neer rijden
  - Nieuwe vrachtwagen (AdBlue)
  - Nieuwe tractor NH, nieuwe kraan (AdBlue)
  - Afstoten oudere machines: vrachtwagen, kraan, tractor
  - Aanschaf elektrisch (accu) tuin gereedschap (i.p.v. benzine): elektrische heggenschaar
  - besluiten en maatregelen gerelateerd aan veranderingen van reductiedoelstellingen, CO<sub>2</sub> reductiemaatregelen, initiatieven en deelnames;
  - Behalen van trede 5
  - conclusies rond de werking van de CO<sub>2</sub> -Prestatieladder; expliciet dient er een uitspraak gedaan te worden in hoeverre de CO<sub>2</sub> -Prestatieladder binnen het bedrijf functioneert zoals deze bedoeld is (uitspraak omtrent doeltreffendheid, effectiviteit), op basis van de resultaten van de interne audit met betrekking tot de doelstellingen per eis;
  - er wordt reeds op voorhand bedacht hoe en waar potentiële besparingen te behalen zijn.
  - (vanaf niveau 3) conclusies over de waarschijnlijkheid van het halen van eerder intern/extern gepubliceerde reductiedoelstellingen;
  - Direct: bij aanschaf nieuwe machines/middelen
  - besluiten en maatregelen met betrekking tot *continue verbetering* en de eventuele noodzaak van wijzigingen;
  - verbeteropties ten aanzien groenafval: vergisten ipv composteren, diesel: HVO bijmenging,
  - doelstelling 2019-2021:
    - 2018/2019: onderzoek naar mogelijkheden tot vergisten -> 0%
    - 2019: 3% groenafval vergisten -> 3% (zie HB voor voortgang)
    - 2020: 6% groenafval vergisten -> 3%
    - 2021: 10% groenafval vergisten -> 4%
  - beslissingen met betrekking tot de middelen die nodig zijn om het functioneren van de CO<sub>2</sub> Prestatieladder binnen het bedrijf te garanderen.
  - o Investering in onderzoek verkleinen CO uitstoot in de verwerkingsketen van groenafval.

### Projecten

- De doelstellingen en eisen van de CO<sub>2</sub> -Prestatieladder hebben ook betrekking op *projecten waarop CO<sub>2</sub> gerelateerd gunningvoordeel* verkregen is.
- o Er zijn in 2018 geen projecten met CO<sub>2</sub> gerelateerd gunningvoordeel gescoord.

### Verplichte Internetpublicatie

Deze verplichte internetpublicatie geschiedt op twee locaties:

1. De website van het bedrijf (bedrijfswebsite)
2. De website van de SKAO (bedrijvenpagina)

### Uitkomsten interne audit

De interne audit en zelfevaluatie voor de CO<sub>2</sub> -Prestatieladder is uitgevoerd op 24-10-2019 door Q-Support in overleg met CO<sub>2</sub> -verantwoordelijke (Peter en Rob). De bevindingen die uit deze interne audit zijn positief. Er is ervoor gekozen om de interne audit, de interne controle en de zelfevaluatie samen te voegen in één bestand. Deze punten zijn inmiddels conform de vereisten uitgevoerd.

<b>BEDRIJFSMANAGEMENTSYSTEEM</b>		<b>LOONBEDRIJF P.PIJNENBURG &amp; ZN.BV TILBURG</b>
Versie 2, 2019	<b>Handboek CO<sub>2</sub> prestatieladder</b>	<b>24-10-2019</b>

### Scope 3 emissies

Pijnenburg vindt het belangrijk om inzicht te verkrijgen in haar belangrijkste scope 3 emissies. Om dit inzicht te verkrijgen is er een kwalitatieve en kwantitatieve dominantie analyse uitgevoerd.

Voordat wordt bepaald welke ketenanalyse uitgevoerd wordt, maakt onderstaande tabel overzichtelijk wat de Product-Markt Combinaties zijn waarop Pijnenburg het meeste invloed heeft om de CO<sub>2</sub> -uitstoot te beperken.

- Loonwerk
- Grondwerk
- Maaiwerk
- hovenierswerkzaamheden

Aan de hand van de 15 GHG-categorieën is een analyse uitgevoerd over de mogelijkheden die Pijnenburg heeft om de up- en downstream emissies te beïnvloeden, inclusief de betrokken ketenpartners. De resultaten van deze analyse zijn terug te vinden in 5.A.1, Kwantitatieve Analyse. Zie hieronder de resultaten van de top 3 meest significante scope 3 categorieën voor Pijnenburg:

	2017 ton CO <sub>2</sub>	2018 ton CO <sub>2</sub>	Opmerking
Aangekochte goederen	289	324	Incl. projecten
Aangekochte diensten	189	267	Incl. projecten
Productieafval	152	139	Incl. projecten
Woon- Werkverkeer	18	18	Geen wijzigingen

Door Pijnenburg is gekozen om één ketenanalyse te maken van een product uit de categorie loonwerk voor overheden. Aangezien de bestekken voor deze product-marktcombinatie grotendeels vast liggen, richt de ketenanalyse zich op een onderdeel waar Pijnenburg wel invloed op uit kan oefenen, groenafvaltransport bij projecten in voornamelijk Tilburg. De projecten in Tilburg zijn gekozen vanwege hun aandeel in de afvalstroom. Nadeel is dat Pijnenburg beperkte mogelijkheden heeft in de keuze van het afvoerkanaal, opdrachtgever heeft hier afspraken in de keten gemaakt en zet Pijnenburg primair in als transporteur. De uitkomsten van de analyse is beschreven in het document Ketenganalyse afvaltransport (4.A.1).

### Scope 3 strategieën

Aan de hand van de kwantitatieve scope 3 analyse is in kaart gebracht wat de mogelijke strategieën voor het beïnvloeden van de CO<sub>2</sub> uitstoot in de keten van P. Pijnenburg zijn, en de daarbij uit te voeren acties. Onderstaand zijn de drie meest relevante strategieën in de keten:

- Selectie CO<sub>2</sub> bewuste verwerkers
  - Selectie maken van verwerkers die duurzaam te werk gaan en/of over één of meerdere duurzaamheidscertificaten beschikt
  - Selectie maken van alle verwerkers in de buurt die afval vergisten in plaats van composteren
  - 2018: verwerkers door in bestek voorgeschreven, geen vrije keus, betreft 80% van afvalstroom.
- Inkoopbeleid verduurzamen
  - Selectie maken van leveranciers die duurzaam te werk gaan en/of over één of meerdere duurzaamheidscertificaten beschikt.
  - Gesprek aangaan met opdrachtgevers
    - Periodiek gesprek aangaan met grote opdrachtgevers waarbij CO<sub>2</sub> reductie in de keten een van de gespreksonderwerpen vormt.

<b>BEDRIJFSMANAGEMENTSYSTEEM</b>		<b>LOONBEDRIJF P.PIJNENBURG &amp; ZN.BV TILBURG</b>
Versie 2, 2019	<b>Handboek CO<sub>2</sub> prestatieladder</b>	<b>24-10-2019</b>

### **Eindoordeel scope 3**

De directie stelt vast dat haar invloed op de keten ten aanzien van niveau 4 en 5 gedeelte van het CO<sub>2</sub> -reductiesysteem beperkt is. De stap naar niveau 5 heeft inzicht gebracht. Met het jaarlijks in kaart brengen van de scope 3 emissiestromen is de gedachte om de CO<sub>2</sub> uitstoot te reduceren. Het certificaat is nog steeds van belang voor het binnen halen van opdrachten, onze positie in de markt en duurzaamheidsambities. Om deze reden vindt de directie het nog steeds relevant om het certificaat te behouden en stelt hiervoor budget beschikbaar.

### **Actielijst scope 3**

Naar aanleiding van de voorgaande evaluatie zijn de volgende acties geformuleerd:

1. Halfjaarlijks communiceren na het opstellen van de CO<sub>2</sub> -Emissie-inventaris en over de voortgang van de reductiedoelstellingen scope 1 en 2. Dit wordt gedeeld via de website en interne communicatie.
2. Jaarlijks communiceren van de scope 3 emissies en voortgang van de doelstellingen scope 3. Dit wordt gedeeld via de website en interne communicatie.
3. Uitvoeren van de maatregelen om doelstellingen te behalen. Voor scope 3 betekent dit: P. Pijnenburg wil in 2021 ten opzichte van 2017 van het totaal tonnage groenafval dat vergist kan worden 10% vergisten in plaats van composteren. Dit zal resulteren in een extra opslag van bijna 35 ton CO<sub>2</sub> . Zie voortgang in HB.